

A természetvédelmi kezelési terv

Helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési terv tervezete MONORIERDŐ, BOGÁRZÓ-RÉT

1. Természetvédelmi célkitűzések

- 1.1 A területen található fajgazdag vegetáció (a természetvédelmi szempontból kiemelt fontosságú nyílt és zárt homokpusztagyeppek) természetes mintázatban történő megőrzése.
- 1.2 A területen előforduló védett, fokozottan védett fajok - ideértve a közösségi jelentőségű fajokat is – állományának és élőhelyének megőrzése.
- 1.3 A terület, mint komplex rendszer, és az ott fellelhető természeti értékek bemutatásának, kutatásának, monitorozásának biztosítása, a terület zavartalanságának megőrzése mellett.
- 1.4 A terület természetvédelmi célú bemutatása.

2. Természetvédelmi stratégiák

- 2.1 A gyepet veszélyeztető inváziós és/vagy tájidegen fajok térnyerésének, terjeszkedésének megakadályozása és visszaszorítása, természetvédelmi szempontból elfogadható módszerek alkalmazásával.
- 2.2 A gyeppek fajgazdagságának, természetéhez közeli struktúrájának, valamint területarányának fenntartása, növelése, kedvező biológiai állapotban való hosszú távú megőrzése, a védett állat- és növényfajok egyedszámának, állományának fenntartása, növelése összehangolt természetvédelmi kezeléssel.
- 2.3 Az agresszíven terjeszkedő idegenhonos fajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása.
- 2.4 A látogatás és bemutatás, valamint az oktatási és kutatási tevékenység irányítása, szabályozása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

- 3.1 Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak
 - 3.1.1 Fajok védelme
 - 3.1.1.1 A terület élővilágát, a védett fajok állományát elsősorban az élőhelyek kezelésével, fenntartásával kell megőrizni.
 - 3.1.1.2 Látogatás
 - 3.1.1.2.1 A terület a tulajdonosok hozzájárulásával, előre egyeztetett módon látogatható, a védett természeti értékek megőrzésére, fenntartására irányuló előírások betartása mellett.
 - 3.1.1.2.2 Járművel közlekedni csak a gyep szélén, a peremterületeken meglévő utakon lehet.
 - 3.1.1.2.3 Természetvédelmi infrastruktúra
 - 3.1.1.2.3.1 A területet megközelítő utak mellett, a védett terület határán, „Bogárzó-rét helyi jelentőségű védett természeti terület” feliratú hatósági tájékoztató táblákat kell kihelyezni.
 - 3.1.1.2.3.2 Terület- és földhasználat
 - 3.1.1.2.3.2.1 A talaj lefedése, nem természetvédelmi célú használata (pl.: pihenőhely, tűzrakóhely kialakítása) tilos.
 - 3.1.1.2.3.2.2 A területen nem gyepgazdálkodásból származó anyagot tárolni tilos.
 - 3.1.1.2.3.2.3 A területet határoló kerítés létesítésekor az elkerített terület átláthatóságának korlátozását kerülni kell, illetve a természetvédelmi kezelő számára biztosítani szükséges a bejutás lehetőségét.
 - 3.1.1.2.3.2.4 Vegyszer használata csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célok elérése érdekében vagy azokkal összhangban engedélyezhető.
 - 3.1.1.2.3.2.5 Műtrágya kijuttatása tilos.
 - 3.1.1.2.3.2.6 A területen csak a természetvédelmi kezelést szolgáló építmények, valamint az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítását nem veszélyeztető, akadályozó építmények létesíthetők.
 - 3.1.1.2.3.2.7 A területen technikai sport végzése tilos.

3.1.2.4.8 A területen ipari tevékenység nem végezhető. Ásványi nyersanyag – bányászati tevékenységnek minősülő – kitermelésével járó beavatkozás csak élőhely-rekonstrukció céljából és keretében végezhető a területen.

3.1.2.4.9 A területen gépjárművel közlekedni csak a gyepek szélén, a peremterületeken meglévő utakon lehet.

3.1.2.4.10 Szóró, sózó létesítése tilos a területen.

3.1.2.4.11 A vadállományt a gyepek fenntartását nem akadályozó szinten kell tartani, a természetes életközösségeket, az élőhelyeket nem veszélyeztetve.

3.1.2.4.12 Tűzgyújtás csak természetvédelmi célból, az igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően történhet.

3.1.2.4.13 Kigyulladt gyepek oltása során tárcsa, eke vagy más talajművelő eszköz használata csak különösen indokolt esetben, emberi élet vagy kiemelt jelentőségű vagyontárgyak közvetlen veszélyeztetettségének elhárítása céljából történhet.

3.1.2.4.14 A területen mezőgazdasági munkavégzés csak napkeltétől napnyugtáig lehetséges.

3.1.2.4.15 A területen használt mezőgazdasági gépeket olyan műszaki állapotban kell tartani, hogy elkerülhető legyen a műszaki meghibásodás és az abból eredő szennyezés.

3.1.2.4.16 Az agresszíven terjeszkedő nem őshonos fajokat, mechanikai és/vagy szelektív kémiai módszerek alkalmazásával kell visszaszorítani. A módszerek kiválasztása illetve azok használata során az Önkormányzatnál rendelkezésre álló „Egyes özönnövény fajok visszaszorításának egységes módszertana” elnevezésű útmutatóban foglaltakat kell alapul venni. A módszer megválasztása során mérlegelni szükséges az állomány nagyságára, az után kezelések és a kezelési eredmény monitorozásának biztosíthatóságára tekintettel.

3.1.2.4.17 A lekaszált/levágott növényi anyagot a kaszálást követő egy hónapon belül le kell hordani a területről, amennyiben az az élőhely károsítása (pl. taposási kár) nélkül megoldható. Amennyiben ez nem lehetséges, a levágott növényi anyagot a helyszínen lehet hagyni, de az arra alkalmas legkorábbi időpontban gondoskodni kell az elszállításáról.

3.2 Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1 Gyepek művelési ágú területek kezelése

3.2.1.1 A területen található gyepeket jelenlegi vagy annál jobb természeti állapotban, gyepeként kell megőrizni. A gyepek borítású területek kiterjedése nem csökkenhet.

3.2.1.2 A területen előforduló különböző vegetációtípusok mozaikos élőhely-szerkezetét lehetőség szerint a területre hagyományosan jellemző – juhval történő – extenzív legeltetéses gazdálkodással, amennyiben ez nem lehetséges, kaszálással kell fenntartani.

3.2.1.3 A gyepek művelési ága és hasznosítása (gyep, rét, legelő) nem változtatható meg. Gyepek feltörése, állapotának megváltoztatása ideiglenes jelleggel is tilos!

3.2.1.4 Felülvetés, boronálás, talajlazítás, fogasolás, tárcsázás, hengerezés, gyepszellőztetés, égetés tilos.

3.2.1.5 Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürületekből származhat, műtrágya kiszórása, hígtrágya kijuttatása tilos.

3.2.1.6 Az inváziós fajok visszaszorítását célzó kezelésen túl egyéb vegyszerhasználat tilos.

3.2.1.7 A területen mindenféle műtrágya, szerves trágya, gyomirtó szer, általában vegyszer tárolása tilos. Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

3.2.1.8 A gyepegazdálkodási tevékenység során a gyepek felszín maradandó károsítása (állatok taposásából származó nyílt talajfelszínek, keréknyomok, kaszálással roncsolt felszínek illegális anyagkitermelés stb.) tilos.

3.2.1.9 A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.

3.2.1.10 Gyepeken a gépjárművel történő közlekedés – kivéve az esetleges kaszálási, területkezelési tevékenységet – kerülendő. A gyepterület kiterjedésének csökkentése út létesítése, kiszélesítése, építés stb. céljából nem megengedhető.

3.2.1.11 A területen esetleg megjelenő hulladék összegyűjtéséről és elszállításáról gondoskodni szükséges.

- 3.2.1.12 A gyepterület túllegeltetése tilos. (túllegeltetés: a gyepterület magas állatsűrűséggel történő legeltetéséből eredő károsodása, melynek során a gyepterület állományalkotó fűfélék rövidre rágása és taposása következtében a gyepterület foltokban kiritkul, a talajfelszín szabaddá válik). A legelő állatlétszám nem haladhatja meg a 0,2-0,5 állategység/hektár mértéket. Az állatlétszámot egyeztetni szükséges a gyepterületi tanácsadóval. A legeltetési terv készítése évenként, az időjárás függvényében szükséges.
- 3.2.1.13 A legelőn tartott állatállomány elhelyezésére állandó, illetve ideiglenes jellegű karám, illetve villanypásztor rendszer csak a gyepterületi tanácsadóval történő előzetes egyeztetés után létesíthető.
- 3.2.1.14 A területen található védett fajok állományai miatt időszakosan korlátozott területek jelölhetők ki, ahol tilos a legeltetés illetve a kaszálás.
- 3.2.1.15 Téli legeltetést, természetvédelmi engedély birtokában, száraz, fagyott talajviszonyok között lehet végezni.
- 3.2.1.16 A területen előforduló védett állat és növényi állomány érdekében a szakaszoló legeltetés javasolt, amelynek szakaszosságáról a gyepterületi tanácsadói szolgálat munkatársai tájékoztatnak. A gyepterületi tanácsadói szolgálattal előzetesen egyeztetve ezeken a részeken szeptember 15. napja után kései, őszi tisztítókaszálásra is sor kerülhet.
- 3.2.1.17 Amennyiben a terület nem legeltetett, akkor a területen évi egyszeri tisztító kaszálás végezhető.
- 3.2.1.18 A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1., a lekaszált anyagot a kaszálás utáni 30 napon belül maradék nélkül el kell szállítani a területről.
- 3.2.1.19 Tisztítókaszálás esetleges alkalmazása esetén kizorító kaszálást kell alkalmazni. Ez a jobb mozgásképességgel rendelkező gyepterület rovarok, kételtűek, stb. menekülési lehetőségét biztosítja, illetve az időszakosan meghagyott nyílt és zárt homokpusztai gyepterületfoltok búvóhelyként funkcionálnak és a terület állatvilága szempontjából védelmi funkciót látnak el.
- 3.2.1.20 A gyepterületek tisztító kaszálása évente változó helyen, 10% terület kaszátlanul hagyása mellett, mozaikosan, vadkizorító technikával, vadriasztó lánc használatával történhet. Kaszálás során, talajszintig leérő, egymástól 5-8 cm-re felerősített (hegesztett vagy csavarozott) láncok alkotta, a munkagép elejére felszerelt, a kasza előtt minimum 3,5 m-rel elhelyezett, a kasza szélességével megegyező szélességű láncfüggönyös vadriasztó használata kötelező.
- 3.2.1.21 Kaszáláskor lehetőség szerint alternáló vagy korongos típusú kaszát kell használni, amennyiben ez nem lehetséges, a kaszálás dobtárcsás típusú kaszával is történhet, de dobtárcsás típusú kaszálás csak a három rögzítési pont segítségével helyesen beállított maximum 3 m szélességű kaszával lehetséges. A tarló magassága minimum 5-10 cm kell legyen.
- 3.2.1.22 A kaszálás során szársértős kasza használata tilos.
- 3.2.1.23 Az élőlények általános védelme érdekében azok menekülésének sikerességét biztosítandó, a kaszálást végző traktor sebessége maximum 4-6 km/h lehet.
- 3.2.1.24 Az őshonos méretes fák (20 cm törzsátmérő felett) és vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
- 3.2.1.25 A gyepekbe települő őshonos cserje- és fafajok állományát, ha az a természetes gyepterület élőhelyek kiterjedésének érdemi csökkenésével fenyeget, szükség szerint mechanikai módszerrel ritkítani kell. Cserjeirtás csak a talaj bolygatása nélkül végezhető. A levágott növényi anyagot a területről a levágást követő egy hónapon belül el kell távolítani a területről, a levágott növényi anyag égetése tilos.
- 3.2.1.26 Felszíni vizek elvezetése és mindennemű talajvíz csökkentési beavatkozás – kivéve amennyiben a belvíz közvetlenül lakóépületet vagy gazdasági épületet veszélyeztet – tilos.
- 3.2.1.27 Bármilyen gépi művelet csak akkor végezhető, ha a talaj kellően száraz, keréknyomok nem képződnek.
- 3.2.1.28 A lekaszált, bebálázott szénát a kaszálás utáni 30 napon belül el kell szállítani a területről, ideiglenes kaszál ezen időpontot túl nem létesíthető.

1. Mirigyos bálványfa (*Ailanthus altissima*)

a. mechanikus módszerek

A bálványfa mechanikus visszaszorítása elsősorban a magról kelő újulat elleni védekezésre kell szorítkozzon, azokon a helyszíneken, ahol a magoncok irtása egyéb módszerrel (vegyszeres vagy mechanikus sorközépolási munkák, permetezés nagy kiterjedésű állományokban) nem történik meg. A magoncok jelentős tömegben a lékekben (beleértve a korábban kezelt idős mirigyos bálványfa állományokat) és az erdőszegélyekben, illetve gyepekben jellennek meg, ahol a faj öngyérítő mechanizmusának hiánya valamint a megfelelő fényellátottság azt lehetővé teszi. A kisméretű magoncok, különösen a laza szerkezettel bíró talajokon könnyen kihúzhatók. Ezt követően gondoskodni kell a kihúzott egyedek gyökérzetének kiszáradásáról. A 2-3 éves egyedek kihúzásakor a gyökérzet könnyen beszakad, ami sarjképződéshez vezethet, ezért ez csak akkor végezhető, ha növényvédőszeres kezelés egyéb okból (pl. vizes élőhelyen, védett vagy értékes fajok közvetlen közelében, stb.) nem végezhető.

A bálványfa idős egyedeinek legalább 10 cm szélességben végzett gyűrűs kéreghántása a vegyszeres kezelések alternatívájaként kizárólag akkor végezhető, ha a kémiai beavatkozásra nincs lehetőség (vizes élőhelyeken). A gyűrűs kéreghántás csak akkor végezhető, ha a jelentkező gyökérsarjak mechanikus irtása (kihúzás, kiásás, szárzúzás, stb.) évente legalább 2 alkalommal, legalább 3 éven keresztül biztosítható.

A mirigyos bálványfa élő példányának töelválasztása valamint a többéves utókezelés nélkül végzett gyűrűs kéreghántás tilos!

b. növényvédőszeres beavatkozások

A mirigyos bálványfa állományai glifozát alapú szerekkel, szelektív módszerekkel jól irthatók a járulékos környezeti károk minimalizálása mellett. A méretes (általában legalább 2 cm törzsátmérőjű) egyedek irtása törzsinjektálással végezhető. A törzsinjektálás során 6-8 mm átmérőjű fúrószárral a törzs hengerpalástján körben, egymástól 3-4 cm távolságban, ennek megfelelő mélységben, 45 fokos szögben kialakított, lefelé irányuló furatokba állatorvosi tömegoltó vagy más alkalmas eszköz segítségével, furatonként kb. 1 köbcéntiméter gyomirtószer adagolása szükséges. A furatokat a gyökérfőhöz minél közelebb kell kialakítani. Furatzárás szilikonnal végezhető, de szükség szerint elhagyható, mivel a szer párolgása a furat szájadékának kis mérete miatt elenyésző. Az injektálás az egyedek teljes kilombosodásától (május végétől – június elejétől) végezhető általában szeptember közepéig-végéig (a levelek sárgulásának kezdetéig). A kezelés glifozát alapú növényvédőszer vizes oldatával (pl. Medallon Premium 50%-os vagy töményebb oldata), tapadásfokozó hozzáadásával (ajánlottan: Silwet Star) végezhető. A beavatkozás alkalmas a kezelt egyed magjainak irtására is, mivel a termések vöröses elszíneződésének megjelenéséig a kezelés alkalmas a magok csíráképességének nagymérvű csökkentésére.

A fiatal, de már elfásodott törzssel rendelkező, azonban még nem injektálható egyedek irtása kéregkenéssel végezhető, amely történhet sekély, keskeny kéreghántásban vagy kéreghántás nélkül mosogatószivacs dörzsoldalával a kéreg megsértése mellett. Kéregsebzésben (beleértve a szivaccsal végzett kenést is) glifozát alapú növényvédőszer vizes oldatával, tapadásfokozó hozzáadása mellett végezhető a kezelés. Kéregsebzés nélkül a glifozát alapú növényvédőszer olajos emulzióját lehet alkalmazni, melyet az egyedekre hosszúszerű ecset segítségével lehet felvinni. A beavatkozások során a szer elcsöppenését meg kell akadályozni. A még el nem fásodott törzssel rendelkező fiatal egyedek és magoncok kihúzása vagy egyéb módszerrel (tárcsázás, szárzúzás) történő mechanikus eltávolítása

is lehetséges, de azokon a helyszíneken, ahol azon nagy tömegben vannak jelen és a vegyszeres kezelés lehetséges, érdemes megfontolni azok pontpermetezéssel (glifozát alapú növényvédőszer vizes oldata, tapadásfokozó hozzáadásával) történő irtását. A bálványfa azon sűrű, nagy kiterjedésű állományainak irtása során, ahol a beavatkozás csak feltáró nyomok nyitásával végezhető hatékonyan meg kell fontolni a gépi permetezést vagy a növényvédőszer légi kijuttatását (mezőgazdasági permetező drónnal), mivel a megnyitott nyomokon a faj fokozott, nehezen kezelhető sarjadása várható. Ezekben az állományokban az őshonos fajok aránya az árnyalás, valamint az allelopatikus hatás következtében elenyésző, ezért a kezelésnek elsősorban a faj továbbterjedését, ennek révén a közeli, kedvezőbb természetességű élőhelyek állapotának fenntartására kell koncentrálnia. A kezelést követően a beavatkozási területen az egyedek kisarjadását legalább 3 évig nyomon kell követni, hogy a szükséges utókezelések biztosíthatók legyenek.

A mirigyes bálványfa egyedeinek töelválasztást követő tuskókenése, valamint a kéreghántásban történő kenése nem hatékony, a legtöbb esetben jelentős gyökérsarj képződéshez vezet, ezért tilos!

2. Zöld juhar (*Acer negundo*) és amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*)

a. mechanikus módszerek

Mindkét faj visszaszorítása eredményesen végezhető mechanikus módszerekkel. Az alábbi, vegyszermentes technológiák akkor alkalmazhatók, ha a kezelés eredménye több éven át nyomonkövethető és a szükséges utókezelések elvégezhetőek. A mechanikus úton történő gyérítés elsősorban szálszerű előfordulásokban, valamint azokon a területeken választandó megoldás, ahol növényvédőszeres kezelésre nincs mód (természeti értékek károsodásának megelőzése, vizes élőhely, stb.), vagy kémiai kezelés kivitelezését egyéb fajok miatt nem tervezzük. A faj mechanikus úton történő visszaszorítására három lehetséges alternatíva kínálkozik.

Az első lehetőség az egyedek kihúzása, talajból alkalmas eszközzel (csákány, feszítővas) történő kifordítása, lehetőség szerint a gyökérzet teljes eltávolítása mellett. A kiemelt egyedek gyökérzetének teljes kiszáradását biztosítani kell. A kihúzás (kifordítás) az amerikai kőris esetén az elágazóbb gyökérrendszer miatt általában nehezebb. Kőszórásokban és kötött talajokon a módszer korlátozottan alkalmazható. A gyökfő sérülése, illetve a gyökérzet nagyfokú károsodása mellett a gyökérsarj képződés nem jellemző.

A második lehetőség a legalább 10 cm szélességben végzett gyűrűs kéreghántás, amely az élőhelyi adottságok függvényében általában a második évről a kezelt egyedek többségének pusztulásához vezet. A módszer nem alkalmazható a vékony, fiatal egyedeken. A kezelés után kismérvű sarjképződésre, valamint ennél sokkal gyakrabban a kéreghántás átnövésére számítani kell, melyek kiszűrését és utókezelését az első néhány évben, évente két alkalommal el kell végezni.

A zöld juhar és amerikai kőris kezelésének harmadik lehetősége a töelválasztást követő sarjleverés, amelyet több éven át, évi két alkalommal el kell végezni. A második és harmadik módszer elsősorban idősebb, nagyméretű egyedek esetén, valamint kötött talajon található előfordulásokban végezhető.

Vegyszermentes technológia csak akkor alkalmazható, ha a folyamatos ellenőrzés és utókezelés biztosított!

b. növényvédőszeres beavatkozások

A növényvédőszeres technológiák a két faj kezelésére akkor választandóak, ha azok jelentős kiterjedésű és / vagy sűrű állományainak irtását kell elvégezni, melynek időigényes, hosszútávú mechanikus kezelésére a megfelelő munkaerő nem áll rendelkezésre, illetve azokat egyéb tényezők (pl. vizes élőhely közelsége) nem korlátozza. A növényvédőszeres technológia fő előnye e fajok tekintetében a gyors, alacsony munkaigényű kezelés lehetősége, valamint az utókezelések szükségességének minimalizálása.

Az elsődleges növényvédőszeres kezelési mód a törzsinjektálás, amely a mirigyes bálványfánál részletezett megoldással azonosan végezhető. A kezelés alkalmas a még meg nem érett magok csírákéességének csökkentésére is. A kisméretű egyedek kéregkenése – e fajok tekintetében akár sekély gyűrűs kéreghántásban – ugyancsak az ott taglaltakkal azonosan végezhető. A pontpermetezés általában nem indokolt. Ha a sarjleverésre nincs lehetőség, az idős egyedek irtása a tölvélváltást követő vágáslapkenéssel (tuskókenéssel) végezhető. A tuskókenésre a tölvélváltást követően 30-60 perc áll rendelkezésre. A beavatkozás ebben az esetben glifozát alapú növényvédőszer 50 térfogatszázalékos vizes oldatával vagy olajos emulziójával végezhető, Silwet Star tapadásfokozó hozzáadása mellett. A kenés során a 20 cm törzsmérőt meghaladó egyedek esetén – a kijuttatandó anyag minimalizálása érdekében – a tuskó 5 cm széles külső szegélyére kell a növényvédőszer adagolni. A tuskókenés hosszúságú ecsettel (elsősorban olajos emulzió esetén), illetve szivaccsal is végezhető, de minden esetben törekedni kell a szer elfolytatásának, elcsöppenésének elkerülésére.

3. Fehér akác (*Robinia pseudoacacia*)

a. mechanikus módszerek

A faj szálszerű előfordulásaiban, illetve ahol a növényvédőszeres kezelés alkalmazása egyéb okból (pl. vizes élőhely közelsége) miatt nem lehetséges, de a kezelés eredményének monitorozása és az utókezelés lehetősége biztosított, a fehér akác állományainak visszaszorítása mechanikus módszerekkel történhet. A faj mechanikus visszaszorítása legalább 10 cm szélességben elvégzett gyűrűs kéreghántással vagy tölvélváltással, ezt követően több éven át, évente legalább 2 alkalommal történő sarjleveréssel lehetséges. Amennyiben a folyamatos utókezelés nem biztosítható, illetve nagy egyedszámú előfordulásokban a mechanikus úton történő visszaszorítás a fokozott sarjképződés miatt fellépő járulékos károk kialakulásának veszélye miatt tilos!

b. növényvédőszeres beavatkozások

Ahol a mechanikus módszerek kivitelezésére az állomány nagysága vagy a folyamatos utánkezelés lehetőségének hiánya miatt nincs lehetőség, vagy inváziós fajok alkotta vegyes állományban, ahol a kémiai védekezés egyébként is szükséges a fehér akác gyérítése kémiai úton történhet. Az akác irtása glifozát alapú gyomirtószerrel, törzsinjektálással vagy tölvélváltást követően vágáslapkenéssel (tuskókenéssel), a zöld juharnál ismertetett módon lehetséges. A sarjak irtása kéregkenéssel vagy pontpermetezéssel végezhető, ajánlottan Lontrel 300 növényvédőszer alkalmazása mellett. Szelektív gyomirtószer alkalmazása esetén is törekedni kell az elsodródásból adódó járulékos károk minimalizálására, ezért a permetezés – amennyiben nagy tömegű sarj esetén elkerülhetetlen – ör alakú szórásképpel rendelkező fűvókával szerelt mechanikus háti permetezőgéppel, a sarj lombzatára irányítottan végezhető, valamint ajánlott a nagyobb magasságú egyedek legfeljebb 150 cm-re történő visszavágása is. Permetezés esetén glifozát alapú szer nem használható, kivéve, ha egyéb fajok sűrű állományaiban (pl. mirigyes bálványfa foltokban) amúgy is totális gyomirtószerrel végzett kezelés történik. A megfelelő szelektivitás elérése érdekében a Lontrel növényvédőszerrel történő permetezés csak júniustól lehetséges!

4. Keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)

a. mechanikus módszerek

A faj visszaszorítása mechanikus módszerekkel csak szálszerű előfordulásokban lehetséges, és kizárólag ott alkalmazható, ahol a folyamatos utánkövetés és utókezelés biztosítható (szárzúzás, legelés). A kezelés kizárólag akkor alkalmazható, ha a területen kis számú szoliter egyed található, és a növényvédőszeres kezelés nem elérhető, vagy a helyszín (vizes élőhely, védett vagy védendő természeti érték közelsége) miatt nem lehetséges. Ezekben az esetekben a szoliter egyedek legalább

10 cm szélességben elvégzett gyűrűs kéreghántása végezhető (elágazó egyedek esetében valamennyi ágon egyenként). A sarjképződés veszélye miatt a kéreghántásban történő vegyszeres kenés ebben az esetben is ajánlott.

A faj sűrű előfordulásaiban, a sűrű sarjtelepeket is beleértve a mechanikus módszerek használata (szárazzás, töelválasztás) tilos, mivel az fokozott gyökérsarjképződéshez és a faj további, jobb állapotú területeken történő terjeszkedéséhez vezet!

b. növényvédőszeres beavatkozások

A faj kezelésére a glifozát alapú növényvédőszeres megoldások csak korlátozottan alkalmasak, javasolt Garlon gyomirtószer használata. A kezelés a méretes egyedeknél elsősorban az azok töelválasztását követő tuskókenésével kell történnjen. Amennyiben a töelválasztás valamely okból nem lehetséges, úgy mély gyűrűs kéreghántást kell végezni (pl. motorfűrészsel), és a növényvédőszeres kenést abban kell alkalmazni. A kezeléshez a növényvédőszer olajos szuszpenziója alkalmazható. A töelválasztást vagy gyűrűs kéreghántást követően rendelkezésre álló nyitott idő 30 perc.

A sarjak kéregkenéssel kezelhetők, ehhez Garlon vagy glifozát alapú növényvédőszer koktél (BFA) gázolajos szuszpenziója alkalmazható, tapadásfokozó (Silwet Star) hozzáadása mellett.

A sűrű sarjas állományokban, ahol azok alatt értékes fajkészlet nem mutatható ki, megfontolandó a permetezés is (glifozát alapú növényvédőszer vizes oldata, tapadásfokozó hozzáadása mellett), de a méretes egyedeket ezeken a helyszíneken is a fentiekben leírtak szerint szükséges kezelni (lehetőség szerint a sarjpermetezést megelőzően). A permetezett állományokban az újrasarjadás lehetőségét nem lehet kizárni, ezért csak ott szabad alkalmazni, ahol a folyamatos utánkövetés és utókezelés biztosított. A méretes egyedek és a szoliter sarjak permetezése, a kezelés nélküli töelválasztás, valamint az injektálással történő irtás gyökérsarjképződéshez vezethet, ezért tilos!

5. Nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)

a. mechanikus módszerek

A nyugati ostorfa mechanikus módszerekkel végzett irtása elsősorban a magoncok kihúzásában merül ki. A méretes egyedek gyűrűs kéreghántása általában sarjképződéshez, ezért alkalmazása csak a szálankénti előfordulásként megtalálható szoliter egyedek kezelésére kerülhet szóba, ott, ahol a növényvédőszeres kezelések valamely okból nem alkalmazhatók és a sarjak folyamatos nyomonkövetése illetve irtása az első beavatkozást követően több éven keresztül biztosítható.

A nyugati ostorfa tömeges előfordulásaiban, valamint ahol egyéb ok (vizes élőhely, védett természeti érték jelenléte) nem indokolja, illetve ahol a sarjak nyomonkövetése nem biztosítható, a faj mechanikus módszerekkel történő visszaszorítása nem végezhető.

b. növényvédőszeres beavatkozások

A nyugati ostorfa méretes egyedei irthatók kéregsebzésben (sekély gyűrűs kéreghántás vagy hosszirányú sebzések) növényvédőszeres kenéssel vagy sűrűn, a mirigyes bálványfánál leírttal azonos módon de nagyobb számban kialakított furatokba történő injektálással. A nyugati ostorfa törzsinjektálással kezelt egyedei esetén a furatzárás szilikonnal kötelező! A kezelést javasolt Garlon növényvédőszerrel, injektáláskor vizes oldatban, kenés esetén olajos szuszpenzióban kivitelezni. Alternatívaként glifozát alapú növényvédőszeres (pl. BFA) is alkalmazhatók, nagy (50%, vagy azt meghaladó) töménységben. Az alkalmazott gyomirtószerrel függetlenül tapadásfokozó (SilwetStar) használata szükséges. A még nem parásodó kérgű fiatal egyedek és sarjak kezelése kéregkenéssel történhet, de injektálás kb. 2 cm törzsméretétől már lehetséges, illetve a kéregsebzés a kenéssel kezelt vékony példányok esetén is javasolt lehet. A sűrű sarj eredetű állományokban a permetezés megfontolandó. A kezelést követően legalább az első évben kiemelt fontosságú a beavatkozás

hatékonyságának ellenőrzése és a túlélő egyedek utókezelése. Magról a kezelt állományokban a faj az első 2-3 évben újul érdemben, amely ugyancsak kezelendő (kihúzással vagy vegyszeresen, kéregkenéssel, esetleg pontpermetezéssel).

A töelválasztás, szárazzás, vágáslapkenés a faj hatékony visszaszorítására nem alkalmas, ezért nem végezhető!

6. Kései meggy (*Prunus serotina*)

a. mechanikus módszerek

A faj mechanikus úton történő gyérítése elsősorban a fiatal példányok kihúzása révén valósítható meg. A sarjadás veszélye miatt a gyűrűs kéreghántás és a töelválasztás nem alkalmas a faj irtására, ezért nem végezhető.

b. növényvédőszeres beavatkozások

A faj kezelésére a glifozát alapú növényvédőszeres, tapadásfokozó (SilwetStar) hozzáadása mellett alkalmasak. A méretes egyedek a mirigyes bálványfánál leírt módon készített furatokba végzett törzsinjektálással, vagy kéregsebzésben történő kenéssel kezelhetők. Injektálásra a 2 cm-t elérő törzsátmérővel rendelkező egyedek már alkalmasak. A megfelelő hatékonyság elérése esetén a kéregkenést javasolt a növényvédőszer olajos szuszpenziójával végezni. A fiatal egyedek és sarjak kezelése kéregkenéssel vagy pontpermetezéssel végezhető.

7. Közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*)

a. mechanikus módszerek

A faj mechanikus úton történő visszaszorítása erősen korlátozott, elsősorban a továbbterjedés gátlására alkalmas. Erre két lehetőség nyílik.

Szárazzás végezhető a már legalább 20 cm-t meghaladó hajtáshosszú példányoknál, amikor az alkalmazott eszköz (jármű) nem okozza a gyökérrendszer sérülését. A szárazzás a hajtáshossztól függetlenül a virágzás kezdetétől addig végezhető, amíg a termések zöld színűek és fel nem nyíltak. A termések érése után végzett szárazzás nem kellően hatékony és a magok továbbterjedését elősegítheti, ezért csak akkor kivitelezhető, ha a termések begyűjtése az érintett területen előzőleg már maradéktalanul megtörtént. A termésérést megelőzően végzett kaszálás (szárazzás) után a kisarjadó egyedek a megfelelő hajtáshossz elérését követően alkalmasak a vegyszeres kezelésre, ezért a megfelelő időben végzett kaszálás a növényvédőszeres kezelésekre rendelkezésre álló időkeret kiterjesztésére is lehetőséget nyújtanak.

A mechanikus kezelés másik lehetősége a termések összegyűjtése és megsemmisítése. A termések égetéssel ártalmatlaníthatók, amelyet az egyéb előírások betartása mellett olyan területen kell elvégezni, ahol a magokat a szél nem hordhatja el, illetve az esetlegesen visszamaradó életképes magok csírázása gátolt (pl. betonfelületen).

A közönséges selyemkóró hajtásainak kihúzása, a nedves területen végzett gépi szárazzás, valamint a túl korai kaszálás (szárazzás) fokozott gyökérsaj-képződéshez vezet, ezért tilos!

b. növényvédőszeres beavatkozások

A közönséges selyemkóró hatékonyan és kvázi szelektíven irtható glifozát alapú szerek alkalmazásával. A kezelést elsősorban az egyedek hosszúszerű ecsettel végzett kenésével kell végezni, de nagy kiterjedésű, illetve sűrű állományokban pontpermetezés is történhet. A pontpermetezést mechanikus háti készülékkel, kör alakú szórásképpel rendelkező fúvóka használata mellett, közvetlenül a növény felső levélrosettájára irányítva kell végezni. A kezelés optimálisan Medallon Premium növényvédőszer (vagy más glifozát bázisú koktél, pl. BFA) vizes oldatával végezhető. A permetezéshez a Medallon Premium 10, a hajtáskenéshez 10 vagy legfeljebb 20 térfogatszázalékos

vizes oldata használható, melyhez tapadásfokozó (SilwetStar) hozzáadása szükséges. A kezeléseket követően az érintett területet néhány évig monitorozni kell, hogy a kezelt egyedek esetleges kisarjadása, illetve a magról kelő új példányok irtása folyamatosan megtörténhessen.

A legalább 20 cm hajtáshossz elérése (jellemzően május közepe) előtt, illetve a termésérést követően (általában már sárguló egyedeken) végzett növényvédőszeres kezelések nem kellő hatékonyságúak, sarjképződéshez vezetnek, ezért azok végzése tilos! A túl tömény növényvédőszer alkalmazása a hajtást leperzseli, újrasarjadáshoz vezet, ezért ugyancsak nem alkalmazható.